

KOSKENLASKUN TURVALLISUUSOHJE

Annettu Torniossa 11. päivänä toukokuuta 2026

Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry on antanut seuraavan ohjeen koskenlaskun turvallisuudesta. Ohjeessa on huomioitu kulutuspalveluihin liittyviä koskenlaskun erityispiirteitä.

1. Soveltaminen

1.1. Tätä ohjetta sovelletaan koskenlaskuveneeseen, jota ansiotarkoituksessa, järjestötoiminnassa tai muutoin järjestetysti käytetään miehitettynä koskenlaskuun, ja veneellä harjoitettuun toimintaan.

1.2. Kaikessa koskenlaskutoiminnassa noudatetaan viranomaisten antamia tapauskohtaisia turvallisuusohjeita ja -määräyksiä.

1.3. Koskenlaskukilpailuissa noudatetaan kansainvälisen koskenlaskuliiton sääntöjä ja turvallisuusvaatimuksia.

2. Koskenlaskuveneiden rakenne

2.1. Koskenlaskuveneellä tarkoitetaan tässä ohjeessa venettä, kumivenettä tai muuta vastaavaa vesillä liikkumiseen ja koskenlaskuun tarkoitettua laitetta.

2.2. Vuokranantajan, omistajan tai toiminnasta muuten vastaavan on pidettävä koskenlaskuvene koskikelpoisena, riittävästi varustettuna sekä muutenkin asianmukaisessa kunnossa. Koskenlaskuveneiden rakenteen, lujuuden ja varusteiden sekä vakavuuden ja ohjattavuuden on oltava sellaiset, että vene on turvallinen niillä kulkuvesillä ja niissä olosuhteissa, missä sitä käytetään.

2.3. Enintään kahdelletoista matkustajalle tarkoitetun puuveneiden pituuden tulee olla vähintään 6,6 metriä, leveyden 1,9 metriä ja korkeuden sisäpohjasta veneen laitakorkeuteen ($L/2$) 0,45 metriä. Roiskelaitoja ei tällöin oteta huomioon.

2.4. Koskenlaskuun käytettävän kumiveneiden tulee olla valmistettu koskenlaskua varten.

2.5. Muiden koskenlaskuun käytettävien laitteiden tulee olla riittävän vahvoja ja soveltua koskenlaskutarkoitukseen.

3. Koskenlaskuveneiden vähimmäisvarusteet

3.1. Kumiveneessä on oltava:

- riittävä määrä meloja tai airoja ja hankaimia
- kelluva heittoliina, jonka pituus on vähintään 15 metriä
- tartuntaköysi jokaista henkilöä varten
- veneen ympärillä turvaköysi, joka on pinnalla kaikissa tilanteissa, myös veneen ollessa kaatuneena.

3.2. Koskenlaskuveneessä on tarvittaessa lisäksi oltava mukana tai saatavilla:

- hinausköysi (enintään veneen pituinen, aina vyyhdettynä siten ettei se pääse potkuriin)
- hypotermiapaketti, ensiapupakkaus ja riittävä määrä hypotermiasuojia
- tulentekovälineet
- veden tyhjennysväline, muissa kuin itsestään tyhjentyvissä veneissä
- vesitiivis kopio pelastussuunnitelmasta ja tarvittavista osista turvallisuusasiakirjaa
- tarvittaessa ulkomaalaisille oma selkeä, ymmärrettävällä kielellä annettu kirjallinen toimintaohje onnettomuustilanteissa toimimisesta
- vaativimmissa olosuhteissa paikkaus- ja korjausvälineet, ilmapumppu, hätäraketti ja hätäsoihdu

3.3. Varusteet on pakattava pikakiinnikkeillä kelluttavasti, vesitiiviisti ja siten, että pakkauksista ilmenee niiden sisältö. Tarvittaessa merkintä on tehtävä myös eri kielillä tai symbolien avulla.

3.4. Kauden alussa, koskenlaskuveneet varusteineen tarkistetaan ja ilmatäytteisille veneille tehdään painetesti. Ilmatäytteisen veneen täytyy kestää tyhjentyvät, normaali käyttöpainet vähintään tunnin ajan testin yhteydessä. Niissä osastoissa, joissa on erillinen paineensäädin, riittää maksimipaineen säilyminen.

3.5. Koskenlaskuveneistä ja varusteista laaditaan huoltosuunnitelma sekä niistä pidetään huoltopäiväkirjaa.

4. Matkustajien varusteet

4.1. Jokaisella henkilöllä on oltava koskenlaskuun tarkoitetut hyväksytyt kelluntaliivi asiallisesti päälle puettuna koko toiminnan ajan. Kelluntaliivissä tulee olla selkäsuoja, niskasuoja ja lukot. Kuljettajan on varmistettava suojaimen oikea koko ja asianmukainen kiinnittäminen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä pienten lasten kelluntaliivin toimivuuteen

ja suojaukseen.

4.2. Käytettäessä kokonaiskelluttavuudeltaan riittävää melonta-, kuiva-, tai märkäpukua, voidaan koskenlaskussa käyttää liivinä niskasuojattomia koskenlaskuun tai koskimelontaan tarkoitettuja kelluntaliivejä.

4.3. Kaikissa koskiluokissa on käytettävä olosuhteisiin soveltuvia jalkineita

4.4. Kaikissa koskiluokissa on käytettävä koskenlaskuun soveltuvaa kypärää.

4.5. Kelluntaliivin lisäksi on käytettävä pelastus-, kuiva-, märkä- tai vastaavaa pukua, jos hypotermian vaara on todennäköinen, kun veden lämpötila ja arvioitu vedessäoloaika kaatumistilanteessa otetaan huomioon.

5. Koskenlaskuveneen kuljettajan varusteet

5.1. Koskenlaskuveneen kuljettajalla on oltava erityisesti koskenlaskuun tai koskimelontaan soveltuva hyväksytty kelluntaliivi ja kypärä asiallisesti päälle puettuna koko toiminnan ajan.

5.2. Koskenlaskuveneen kuljettajan koskenlaskukypärän tai liivin värin on poikettava mahdollisuuksien mukaan matkustajien käyttämien kypärien tai liivien väreistä.

5.3. Koskenlaskuveneen kuljettajalla tulee olla oma heittoliina kelluntaliiviin tai henkilökohtaiseen varustukseen kiinnitettynä

5.4. Kuljettajalla tulee olla mukana liivissään helposti saatavilla vihellyspilli, puukko/katkaisuveitsi ja ilmatäytteisissä veneissä lautan kääntököysi.

5.5. Olosuhteiden vaatiessa on kuljettajalla oltava mukanaan riittävät taljantekovälineet

5.6. Koskenlaskuveneen kuljettajan asusteen tulee olla sellainen, että koskenlaskuveneen kuljettajan toimintakyky säilyy myös veden varassa toimittaessa, mahdollisesti jopa kymmeniä minutteja.

5.7. Koskenlaskuveneen kuljettajalla tulee olla mukanaan vesitiivis tai vesitiiviisti pakattu matka-, radio- tai satelliittipuhelin. Koskenlaskuveneen kuljettajalla tulee jatkuva valmius hätäilmoituksen tekemiseen sekä sijaintinsa paikantamiseen.

6. Koskiluokitus

6.1. Kosket jaetaan vaatimusten perusteella kansainvälisen koskiluokituksen mukaisesti luokkiin I-VI ja X helpommasta alkaen. Vedenkorkeuden vaihtelu voi muuttaa koskiluokitusta. Koskenlaskuveneeseen kuljettajan on oltava tietoinen olosuhteiden vaikutuksesta koskiluokan muutoksiin ennen toiminnan aloittamista.

7. Toimenpiteet koskenlaskussa

7.1. Kuljettajalle tuntemattomille reiteille on tehtävä ennakolta tiedusteluretki. Ennalta tehtävään reittiä koskevaan tiedusteluretkeen osallistuvat kuljettajat ja mahdollisesti koulutuksessa oleva koskenlaskija tai kokeneita koskenlaskijoita. Jos olosuhteet esim. vedenkorkeus muuttuvat tai on syytä olettaa niiden muuttuneen, reitillä on tarvittaessa tehtävä uusi tiedusteluretki.

7.2. Ennen matkan aloittamista on selvitettävä sääolosuhteet, veden lämpötila ja vedenkorkeus tai virtaama ja muut mahdolliset koskenlaskuun vaikuttavat asiat sekä laskettava reitti.

7.3. Toiminnan harjoittajan on pystyttävä esittämään pelastusviranomaisille matkustajaluettelo, josta ilmenevät tiedot koskenlaskuveneeseen matkustajista: nimet, ikä/ikäryhmä, kansallisuus, miehistöstä sekä lähtöajasta ja lähtöpaikasta. Henkilötietoja käsiteltäessä on noudatettava voimassa olevaa lainsäädäntöä. Matkustajaluettelo tulee olla toiminnan ajan mukana lautassa tai helposti saatavilla.

7.4. Ennen matkan alkamista on selvitettävä matkustajaluetteloon liittyvien sisältöjen lisäksi osallistujien yleiskunto sekä mahdolliset palveluun toteuttamiseen liittyvät terveydelliset seikat, jotka voivat rajoittaa tai estää palveluun osallistumisen. Vaativalla koskimatkalla on selvitettävä myös matkustajien uimataito, ja aikaisemmat koskimatkat.

7.5 Matkustaja on perehdytettävä matkan turvajärjestelyihin seuraavasti:

- Perehdytyksessä käydään läpi koskenlaskun eteneminen ja matkustajilta edellytettävät toimenpiteet
- Päällikön ja/tai kuljettajan ja laskettavan matkan esittely sekä päällikön ja/tai kuljettajan tunnistaminen
- Matkustajien henkilökohtaisten varusteiden tarkastaminen
- Veneiden varusteiden, erityisesti heittoliinojen ja turvaköysien käytön opastus
- Laskussa käytettävien käskyjen selvittäminen

- Jos toiminta tapahtuu kumilautalla ja asiakkaat osallistuvat melontaan, on asiakkaat perehdytettävä melontatekniikkaan
- Häätätilanteissa toimimisen opastus

7.6. Koskenlaskupalvelun tarjoajan ja kaikkien hänen palveluksessaan olevien on huomioitava toiminnassaan kulutuspalvelu laki, asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004) sekä Kuluttajaviraston ja TUKES:in ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi.

8. Henkilömäärät ja ikärajat

8.1. Koskenlaskuveneeseen suurin sallittu matkustajamäärä on 12 henkilöä. Veneenvalmistajan ilmoittamaa henkilömäärää (matkustajat + miehistö) tai suurinta sallittua kantavuutta ei saa ylittää. Suurin sallittu miehistö on kolme henkilöä. Suurin sallittu matkustaja- ja henkilömäärä on merkittävä näkyvään paikkaan veneessä.

8.2. Koskiluokissa I ja II on laskuun osallistuvan oltava vähintään 5-vuotias. Alaikäisellä on oltava huoltajan suostumus koskenlaskuun osallistumiseen. Alle 12-vuotias saa osallistua vain aikuisen mukana.

8.3. Koskiluokassa III on laskuun osallistuvan oltava vähintään 12-vuotias. Alaikäisellä on oltava huoltajan suostumus koskenlaskuun osallistumiseen. Alle 18-vuotias saa osallistua vain aikuisen mukana.

8.4. Koskiluokassa IV on laskuun osallistuvan oltava vähintään 18-vuotias.

9. Koskenlaskuveneeseen kuljettaja

9.1. Koskenlaskuveneeseen kuljettajalla on oltava riittävä taito ja kokemus veneen kuljettamiseen. Kuljettajan tulee olla vähintään 18 vuoden ikäinen ja hänellä tulee olla voimassaoleva koskenlaskuveneeseen kuljettajan pätevyystodistus. Lisäksi kuljettajalla tulee olla voimassa olosuhteisiin nähden riittävä ensiapukoulutus.

9.2. Koskenlaskuveneeseen kuljettajan pätevyystodistuksen myöntää Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry tai vastaava kansainvälinen taho. Pätevyys osoitetaan kirjallisella kuulustelulla ja käytännön näyttökokeella. Todistus on voimassa viisi vuotta myöntämisestä. Yhdistys pitää rekisteriä kouluttamistaan henkilöistä.

9.3. Koskenlaskutoiminnanharjoittajan on järjestettävä henkilökunnalleen vuosittain kauden alussa turvallisuuskoulutus, jossa varmistetaan henkilökunnan kyky toimia vallitsevissa olosuhteissa. Lisäksi koulutuksessa henkilökunta on perehdytettävä voimassaolevaan koskenlaskun turvallisuusohjeeseen. Koulutusta on järjestettävä myös uusien työntekijöiden perehdytyksen yhteydessä.

9.4. Koskenlaskuveneenkuljettajan pätevyys voidaan uusida anomalla sitä Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry:ltä. Uusimisen yhteydessä hakija todistaa laskeneensa vähintään 20 laskua edellisen viiden vuoden aikana.

9.5 Edellä olevan mukaan pätevällä koskenlaskijalla on oikeus laskea:

- luokan I – III kosket kuljettajana yksin toimien
- luokan IV kosket kuljettajana toisen päällikkönä toimivan kuljettajan kanssa
- luokan IV kosket päällikkönä toimien sitten, kun on laskenut kosken vähintään 40 kertaa siten, että laskuista vähintään 10 on tapahtunut IV luokan ja loput III luokan koskessa, muun riittävän koskenlaskukokemuksen lisäksi (laskuista pidettävä päiväkirjaa).

10. Käytön rajoitus

10.1. Koskenlaskuveneën kuljettaja toimii aluksen päällikkönä. Käytettäessä kahta koskenlaskuveneën kuljettajaa on toinen kuljettajista nimettävä aluksen päälliköksi.

10.2. Luokan III tai sitä vaativampaa koskea ei saa laskea muun tyyppisellä kuin itsestään tyhjentyvällä kumiveneellä.

10.3. Luokan IV koskea laskettaessa veneessä on oltava kaksi kuljettajaa, joista toinen on nimettävä päälliköksi. Useamman veneen ryhmässä laskettaessa riittää kuitenkin yksi kuljettaja kuhunkin veneeseen.

10.4. Luokan V, VI ja X koskessa ei saa harjoittaa koskenlaskua ansiotarkoituksessa.

10.5. Luokan III ja sitä vaativammassa koskessa käytettävän veneen täytyy olla vähintään kuudelle henkilölle tarkoitettu.

10.6. Valvontaviranomaiset voivat toimivaltansa mukaisesti keskeyttää tai kieltää koskenlaskun suorittamisen ja antaa ohjeita tai määräyksiä turvallisuuden takaamiseksi. Ilmenneet puutteet on korjattava ensi tilassa.

11. Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi

11.1. Kulutuspalvelulain 185/2025 (KuPal) 4 §:n mukaan palveluntarjoajan on huolehdittava, että palvelu on turvallinen käyttäjille ja lähistöllä, palvelun vaikutuspiirissä oleville ihmisille.

Kulutuspalvelulain 6 §:n mukaan palveluntarjoajan on tunnistettava kulutuspalveluun liittyvät vaaratekijät ja vaaratilanteet kaikista sen osista ja vaiheista sekä arvioitava niihin liittyvät riskit.

Vaarojen tunnistamisessa pitää ottaa huomioon fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden näkökulmat. Vaarat pitää tunnistaa kaikista palvelun eri osista ja elinkaaren eri vaiheista. Turvallisuudokumentaation tulee olla kirjallisessa muodossa.

Jos palvelusta on laadittu aiemmin erillinen turvallisuusasiakirja, palveluntarjoajan pitää kuitenkin varmistaa, että aiemmin laadittu turvallisuusasiakirja vastaa kulutuspalvelulain vaatimuksia turvallisuuden hallinnan dokumentoinnin suhteen.

Alueellisia pelastusharjoituksia pidetään suositeltavina.

11.2. Turvallisuudokumentaation tulee sisältää riskien arviointi ja tiedot toimenpiteistä onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi käytettävillä reiteillä. Siinä selvitetään eri reiteillä esiintyvät putoukset, kuopat, pyörteet ym. riskit ja vaarapaikat. Lisäksi suunnitelmasta tulee ilmetä käytettävät reitit eri vedenkorkeuksilla.

11.3. Koskenlaskuveneen kuljettajan ja muun palvelun tuottamiseen osallistuvan henkilökunnan on perehdyttävä yrityksen turvallisuudokumentaatioon sekä sitouduttava turvallisuushakuiseen toimintatapaan.

11.4. Yrityksellä on oltava nimetty turvallisuuspäällikkö ja hänen varahenkilönsä. Turvallisuuspäällikön tulee olla tosiasiallisessa toiminnassa mukana oleva henkilö, joka on kaikkien henkilökuntaan kuuluvien tiedossa.

11.5. Koskenlaskutoiminnan järjestäjällä täytyy olla riittävä vastuuvakuutus ja työntekijöille lakisääteinen tapaturmavakuutus.

11.6. Yrityksen, seuran tai muun yhteisön tulee pitää kirjaa onnettomuus- ja läheltä piti -tilanteista sekä toimenpiteistä, joihin niiden johdosta on vastaisen varalta ryhdytty.

11.7. Turvallisuudokumentaatio ja yksittäiset turvallisuussuunnitelmat on tarkistettava vähintään kerran vuodessa laskukauden alussa sekä päivitettävä välittömästi tarpeen ilmaantuessa. Päivityksestä ja tarkastuksesta on tehtävä suunnitelmiin merkintä. Jokaisen työntekijän tulee tutustua palvelun tarjoajan turvallisuudokumentteihin sekä varmentaa sisällön ymmärtäminen

nimikirjoituksellaan. Turvallisuudokumentointi muutokset tulee saattaa työntekijöiden tietoon ja työntekijöiden tulee allekirjoituksellaan kuitata saaneensa riittävä perehdytys.

11.8. Toiminnasta vastaavan on raportoitava välittömästi (käytännössä heti, kun pelastustoimet on suoritettu) onnettomuus-, vaara- ja läheltä piti -tilanteista kulutuspalvelulain mukaisesti. Ilmoitus tulee tehdä TUKES:ille. Työtapaturmista ilmoitetaan AVI:lle.

12. Voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan 11.5.2026 ja tämä ohje korvaa aikaisemmat koskenlaskun turvallisuusohjeet.

Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry:n hallitus.

Jakelu:

Tukes

Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry:n jäsenet sekä yhteistyökumppanit
Suomen melontaturvallisuuden neuvottelukunta